

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 9

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΕ ΧΩ Δ Ε
ΓΕΝ. ΓΡΑΜ. ΔΗΜ. ΕΡΓΩΝ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΝΟΜ ΣΥΝΤ ΚΑΙ ΚΩΔ/ΣΗΣ
ΤΜΗΜΑ α'
Ταχ. Δ/ση: Χαρ. Τρικούπη 182
Ταχ. Κώδικας: 101 78 ΑΘΗΝΑ
Τηλέφωνο: 64 29 185

Αθήνα, 14-4-1997
Αριθμ. πρωτ. Δ17α/27/2/ΦΝ 294

ΠΡΟΣ: Τους αποδέκτες του
πίνακα διανομής

ΘΕΜΑ: Δαπάνες επιτάξεων και αρχαιολογικών ερευνών.

Σας κοινοποιούμε συνημμένα τη γνωμοδότηση αριθμ. 109/1997 του Γ Τμήματος του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, την οποία και αποδεχόμαστε.

Με την ανωτέρω γνωμοδότηση γίνεται δεκτό ότι οι δαπάνες για την ασφαλή εκσκαφή ανευρεθέντων τυχαία αρχαιολογικών ευρημάτων και επιτάξεως εδαφικών εκτάσεων πριν τη συντέλεση των αναγκαστικών απαλλοτριώσεων, δεν σχετίζονται με την έντεχνη κατασκευή δημοσίων έργων, και ως εκ τούτου, δεν υπολογίζονται με οποιοδήποτε τρόπο για τον προσδιορισμό, του ποσού και του ποσοστού πέραν του 50% της αρχικά προβλεπομένης συμβατικής δαπάνης για την κατασκευή δημοσίων έργων.

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ

Κ. ΛΑΛΙΩΤΗΣ

Αριθμός Γνωμοδοτήσεως 109/97

ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
Συνεδρίαση 12-2-1997
Γ' Τμήμα

Σύνθεση

Προεδρεύων: Αριστομένης Κομισσόπουλος, Νομικός Σύμβουλος Ν.Σ.Κράτους

Νομικοί Σύμβουλοι: Ρίζος Αντωνακόπουλος, Αναστάσιος Σοφός, Δημήτριος Γριμάνης, Κωνσταντίνος Βολτής, Ηλίας Παπαδόπουλος, Θεόδωρος Ρεντζεπέρης, Σπυρίδων Δελλαπόρτας.

Εισηγητής: Θεόδωρος Ρεντζεπέρης, Νομικός Σύμβουλος

Αριθμ. Ερωτήματος: Οικ/10472/30-1-1997 της Ειδικής Υπηρεσίας Δημοσίων Έργων "Πάτρα-Αθήνα-θεσ/νίκη-Εύζωνοι (εφεξής ΕΥΔΕ/ΠΑΘΕ) (Ερ. 4535)

Περίληψη ερωτήματος: Από την ΕΥΔΕ/ΠΑΘΕ της Γενικής Γραμματείας Δημοσίων Έργων ερωτάται με το ανωτέρω έγγραφο αν: Οι πρόσθετες δαπάνες που ανακύπτουν κατά την κατασκευή δημοσίων έργων σε περίπτωση ανευρέσεως αρχαιολογικών ευρυμάτων και εκτελούνται σύμφωνα με το άρθρο 42 παρ. 10 του Π.Δ. 609/85 και οι δαπάνες που καταβάλλονται στους ιδιοκτήτες ακινήτων λόγω επιτάξεως των αναγκαίων εκτάσεων για την κατασκευή δημοσίων έργων, συνυπολογίζονται για την εξεύρεση του προβλεπομένου ανωτάτου ορίου αύξησης του αρχικού συνολικού συμβατικού ποσού. Επί του ερωτήματος αυτού το Γ' Τμήμα του Ν.Σ.Κράτους γνωμοδότησε ως κατωτέρω:

Ι.α) Σύμφωνα με το άρθρο 8 παρ. 1 του Ν. 1418/84, αλλά και τις ουσιαστικά ταυτόσημες διατάξεις των άρθρων 2 παρ. 1 και 6 της υπ'αριθμ. 93/37 Κοινοτικής Οδηγίας και 11 παρ. 1 του υπ'αριθμ. 23/93 Π.Δ/τος, που αφορά την προσαρμογή της ισχύουσας Εθνικής νομοθεσίας για τα δημόσια έργα προϋπολογισμού ανωτέρου των 5.000.000 ECU, αν η αρτιότητα ή λειτουργικότητα του έργου επιβάλλει αύξηση στις ποσότητες των εργασιών ή εκτέλεση εργασιών που δεν προβλέπονται από τη σύμβαση ο Ανάδοχος είναι υποχρεωμένος να εκτελέσει τις πρόσθετες αυτές εργασίες με τις συμβατικές τιμές ή με νόμιμα κανονιζόμενες τιμές μονάδας νέων εργασιών, αντίστοιχα μέχρι δαπάνης 50% του συνολικού συμβατικού ποσού, απαγορευόμενης της υπερβάσεως του ανωτέρω ορίου. Στο άνω ποσοστό συμπεριλαμβάνεται και η αμοιβή συντάξεως τυχόν συμπληρωματικών ή τροποποιητικών της μελέτης του έργου εργασιών.

β) Για τον υπολογισμό του ποσού αυτού, λαμβάνεται υπόψη εκτός από την αξία των έργων και η προϋπολογιζόμενη αξία των υλικών που είναι αναγκαία για την εκτέλεση των έργων και τίθενται στη διάθεση του εργολήπτη από τις

αναθέτουσες αρχές (άρθρο 6 παρ. 5 της 93/37 Κοινοτικής Οδηγίας και 11 παρ. 1 του Π.Δ. 23/95).

Περαιτέρω, σύμφωνα με το άρθρο 8 παρ. 4 του Ν. 1418/84 "όλα τα όρια ή ποσοστά του άρθρου αυτού αναφέρονται στα αρχικά ποσά και τιμές της σύμβασης μαζί με τα απρόβλεπτα και δεν περιλαμβάνονται σε αυτά αναθεώρηση τιμών, μεταγενέστερη τροποποίηση τους ή οποιαδήποτε αποζημίωση".

Επιπροσθέτως με το άρθρο 8 παρ. 2 του Ν. 1418/84 όπως τροποποιήθηκε αρχικά με το άρθρο 5 παρ. 9 και 10 του Ν. 1799/88 (Α' 167) και ισχύει για τις συμβάσεις των οποίων οι οικονομικές προσφορές υποβλήθηκαν μετά τη 12.8.1988, αν η αύξηση των απαιτήσεων για την αρτιότητα ή λειτουργικότητα του έργου εργασιών συνεπάγεται αύξηση μεγαλύτερη του 100% της συμβατικής δαπάνης, κάθε ομάδας ομοειδών εργασιών ο Ανάδοχος μπορεί να αρνηθεί την εκτέλεση των νέων ποσοτήτων.

Στην περίπτωση αυτή οι επιπλέον εργασίες μπορεί να εκτελεσθούν ή με τον ίδιο Ανάδοχο, αν γίνει ιδιαίτερη συμφωνία για το ύψος των τιμών πριν την εκτέλεση τους, ή με άλλον Ανάδοχο ή απολογιστικά με αυτεπιστασία ή με υπεργολαβίες υποχρεωτικές για τον Ανάδοχο, κατά τα λεπτομερώς αναφερόμενα στα άρθρα 42 παρ. 10 και 44 του Π.Δ. 609/85.

Π.α) Όμως, οι αμέσως ανωτέρω αναφερόμενες διατάξεις τροποποιήθηκαν ή και καταργήθηκαν με το Ν. 2229/94 (Α' 138/31-8-94), του οποίου η ισχύς άρχισε κατ' εφαρμογή του άρθρου 7 από τη δημοσίευση του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, εκτός από τις αναφερόμενες στο άρθρο 6 παρ. 2 εξαιρέσεις οι οποίες όμως δεν επηρεάζουν το τεθέν ερώτημα.

Επίσης τροποποίηση του Π.Δ. 609/85 επιβλήθηκε με το κατ' εξουσιοδότηση του Ν. 2229/94 εκδοθέν Π.Δ. 368/94 (Α' 201/2-12-94), του οποίου η ισχύς άρχισε, σύμφωνα με το άρθρο 11 από τη δημοσίευση στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

β) Ειδικότερα, στο άρθρο 8 παρ. 1 και 2 του Ν. 1418/84, όπως ισχύουν μετά τις επελθούσες τροποποιήσεις από το άρθρο 2 παρ. 12 και 13 του προ ολίγου αναφερθέντος νόμου (2229/94) ορίζεται ότι "στο ως άνω ποσοστό του πενήντα τοις εκατό (50%) συμπεριλαμβάνεται και η αμοιβή συντάξεως τυχόν συμπληρωματικών μελετών του έργου ή τροποποιήσεων της μελέτης του έργου".

2. "Αν η αύξηση των απαιτήσεων για την αρτιότητα ή λειτουργικότητα του έργου εργασιών συνεπάγεται αύξηση μεγαλύτερη το εκατό τοις εκατό (100%) της συμβατικής δαπάνης κάθε ομάδας ομοειδών εργασιών, αφού συνυπολογισθούν και οι εργασίες που τιμολογούνται με νέες τιμές μονάδας και από τη φύση τους εντάσσονται στην αντίστοιχη ομάδα, όπως οι ομάδες αυτές προσδιορίζονται με τη σύμβαση, ο ανάδοχος υποχρεούται να συνεχίσει την κατασκευή του έργου και οι εργασίες αυτές αμείβονται με καταβολή πρόσθετης αμοιβής ποσοστού πέντε τοις εκατό (5%) της συμβατικής τιμής ή της νόμιμα κανονιζόμενης τιμής μονάδας νέων εργασιών.

Τα ανωτέρω ισχύουν και όταν για την αρτιότητα ή λειτουργικότητα του έργου είναι αναγκαία η εκτέλεση νέων εργασιών, που δεν εντάσσονται σε καμία από τις συμβατικά προβλεπόμενες ομάδες εργασιών. Στην περίπτωση αυτή οι νέες εργασίες εντάσσονται σε ξεχωριστή ομάδα και οι τιμές των εργασιών αυτών κανονίζονται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 43 του Π.Δ. 609/1985, όπως κάθε φορά ισχύουν, και αν η δαπάνη της ομάδας υπερβεί το δέκα τοις εκατό (10%) του συμβατικού ποσού θα καταβάλλεται και η ανωτέρω πρόσθετη αμοιβή ποσοστού πέντε τοις εκατό (5%) των τιμών".

γ) Η εξεύρεση αρχαιολογικών ευρημάτων στο χώρο κατασκευής του έργου, συνεπάγεται δικαίωμα του Αναδόχου να ζητήσει τη σύνταξη τιμών μονάδας νέων εργασιών έστω και αν οι σχετικές εργασίες περιλαμβάνονται στο τιμολόγιο της υπηρεσίας χωρίς όμως την πρόβλεψη αρχαιολογικών ευρημάτων, γεγονός που διαφοροποιεί ουσιωδώς το ανά μονάδα κόστος, δοθέντος ότι οι εργασίες αυτές με τον τρόπο που κατασκευάζονται απαιτούν μεγάλη προσοχή για να μην προκληθεί βλάβη ή και καταστροφή των αρχαιολογικών ευρημάτων και γίνονται υπό την εποπτεία της αρμόδιας Εφορείας Αρχαιοτήτων, στην περίπτωση που η υπηρεσία αυτή δεν έχει τη δυνατότητα, με δικά της μέσα, να προβεί στην εκτέλεση αυτών των εργασιών και λαμβανομένου υπόψη ότι νέες τιμές μονάδας, συντάσσονται και στις περιπτώσεις που υπάρχει τιμή στο συμβατικό τιμολόγιο, αλλά πραγματοποιούνται υπό ουσιωδώς διαφορετικές συνθήκες κατά τα προβλεπόμενα στα άρθρα 42, 43 και 44 του Π.Δ. 609/85.

III.α) Βασική υποχρέωση του κυρίου του έργου ή του φορέα κατασκευής είναι η απόδοση στον Ανάδοχο ελεύθερου του χώρου για την κατασκευή του έργου.

Επειδή, όμως συχνά η συντέλεση των απαλλοτριώσεων καθυστερεί με το άρθρο 5 παρ. 2 του Ν. 2052/92 προβλέφθηκε κατά λέξη ότι "Για τα έργα διαπλατύνσεων οδών ή μεγάλων κυκλοφοριακών αρτηριών (αυτοκινητοδρόμων), καθώς και κυκλοφοριακών κόμβων, σηράγγων, σταθμών ΜΕΤΡΟ και υπόγειων χώρων εντός ή εκτός πόλεων του προγράμματος δημοσίων επενδύσεων, τα οποία χρηματοδοτούνται και από κοινοτικά προγράμματα περιορισμένου χρόνου και εφόσον έχει κηρυχθεί απαλλοτρίωση για την απόκτηση των αναγκαιουσών εκτάσεων, έχουν εφαρμογή οι διατάξεις των παρ. 2 και 3 του άρθρου 5 του ν. 1838/1951 (ΦΕΚ 170Α') προς εκτέλεση των έργων πριν τη συντέλεση της απαλλοτρίωσης.

Από τα προαναφερθέντα προκύπτει ότι οι δαπάνες για την ασφαλή εκσκαφή ανευρεθέντων τυχαία αρχαιολογικών ευρημάτων και επιτάξεως εδαφικών εκτάσεων, πριν τη συντέλεση των αναγκαστικών απαλλοτριώσεων δεν σχετίζονται με την έντεχνη κατασκευή δημοσίων έργων, και ως εκ τούτου, κατά την ομόφωνη γνώμη του Τμήματος δεν υπολογίζονται με οποιοδήποτε τρόπο για τον προσδιορισμό, του ποσού και του ποσοστού πέραν του 50% της αρχικά προβλεπόμενης συμβατικής δαπάνης για την κατασκευή δημοσίων έργων.

Ο Εισηγητής,
ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΡΕΝΤΖΕΠΕΡΗΣ

Σχόλια ΣΑΤΕ

Αν ενδεχομένως απαιτηθεί η εκπόνηση σχετικών μελετών για την εκτέλεση των εργασιών ασφαλούς εκσκαφής αρχαιολογικών ευρημάτων, σύμφωνα με το πνεύμα της εγκυκλίου και της ΝΣΚ 109/1997, οι αμοιβές για την εκπόνησή τους δεν πρέπει να συνυπολογισθούν για τον προσδιορισμό του ορίου του 50%. Εφιστούμε την προσοχή στην παλαιότερη γνωμοδότηση ΝΣΚ 308/1993, στην οποία αναφέρεται ότι για την εξεύρεση της δαπάνης πέραν της οποίας απαγορεύεται η επέκταση του αντικειμένου της κατασκευής των δημοσίων έργων, υπολογίζεται και το χρηματικό ποσό, που αναλογεί στην αμοιβή για την επανασύνταξη των μελετών με τις οποίες δημοπρατήθηκαν, η οποία γίνεται με μέριμνα του Αναδόχου, από μελετητή που έχει τα νόμιμα προσόντα, και βαρύνει τις πιστώσεις των έργων, σύμφωνα με υπάρχουσα στα συμβατικά τεύχη πρόβλεψη.

Σημειώνουμε πάντως, ότι στο σκεπτικό της γνωμοδότησης αυτής αναφέρεται, ότι οι εν λόγω μελέτες εξυπηρετούν άμεσα ανάγκες αρτιότητας και λειτουργικότητας του δημοπρατηθέντος έργου, ενώ αντίθετη σκέψη υπάρχει στο σκεπτικό της ΝΣΚ 109/1997. Επομένως οι δύο γνωμοδοτήσεις δεν αντιφάσκουν και κινούνται στο ίδιο πνεύμα.